

РАМКА ЗА АНАЛИЗ
на учебните материали в българските
учебни заведения
от гледна точка на пола и
сексуалната идентичност

Целите на Консултативния център:

- да опише и оцени доколко българските учебни средства дават възможност на младите хора равнопоставено да опознаят и разберат изявените в обществото социално-полови идентичности, както и такива, които са обществено неизявени
- да открие социално-полови идентичности, които не са представени в учебните пособия или такива които са представени неточно и/или непълно (т.е. съзнателно или несъзнателно са маргинализирани)
- да даде препоръки за равнопоставено представяне на социално-половите идентичности в България в учебните материали за българските училища

Методология: Етапи на анализа

- Описание
- Оценка
- Препоръки

Зони на анализа:

- съдържание на учебниците
- език
- визуален материал
- дейности

Етап I : Описание

Взимаме под внимание следните съдържателни елементи:

- външен вид (напр. телосложение, дрехи, аксесоари, прически); сексуалност
- физически, интелектуални и емоционални способности и умения (вкл. видове емоции, които героите изразяват); психологическо типологизиране
- поведение; мотивация и контекст за поведението
- социални роли в семейството и обществото; видове професии и хобита
- взаимодействия между половете в личния и професионалния живот (вкл. анализ на символите на социален статус, лидерство и власт); сексуална ориентация

Етап II: Оценка

- Целта ни е да открием доколко образите на жените/момчетата и мъжете/момчетата в учебните пособия ограничават и маргинализират определени групи и индивиди в българското общество, и дали отразяват духа на анти-дискриминационното законодателство в България.
- Тук посочваме полови идентичности, които са представени непълно, както и групи и индивиди, които са маргинализирани и чийто потенциал за развитие (според това как самите те определят желанията и целите си) е ограничен за сметка на конвенционалните представи за полова идентичност.

При оценката на Консултативният център се ръководи от следните межкултурни цели:

- Да посочва групи или индивиди, чиито образи са *карикатурни, статични и стереотипни* и възпрепятстват правото на българските граждани да избират своя социално-полова идентичност и поведение;
- Да популяризира разбирането, че съществува многообразие от възможни социално-полови роли и че те са *динамични, комплексни и променливи*;

- Да подпомага младите хора в опознаването на собствената им личност, като им предостави възможност да се идентифицират с герои с различна социално-полова идентичност и роля, вкл. такива, които се различават от конвенционалните;
- Да съдейства на обучаващите се в изграждането на равнопоставени взаимоотношения с другия пол и хора с друга сексуална ориентация;
- Да предотврати използването на образи, които окарикатуряват различни социално-полови идентичности и ценностите, свързани с тях, и причиняват у обучаващите се тревога, чувство на безпомощност, изолация, несигурност, нерешителност, вина, враждебност и вътрешни конфликти;

-
- Да подлага на критика установени семейни стойности, критерии за успех в училище и образи на герои от българската история в случаите, когато те налагат стереотипни модели на социално-полова идентичност и маргинализират определени групи и индивиди
 - Да спомага за разширяване на знанията на обучаващите се за биологичните, сексуалните, психологическите и културните аспекти на социалния пол;

-
- Да популяризира плуралистично разбиране за социален пол и сексуална ориентация;
 - Да изгради у обучаващите се емпатия и умения за критична оценка на социалния и културен контекст, в който живеем
 - Да съдейства за повече лична свобода при вземането на решения, свързани със социално-половата идентичност и роля

Етап III : Препоръки

При съществуваща или потенциална дискриминация на групи или индивиди, произтичаща от начина на представяне на социално-половата идентичност в учебните материали, КЦ прави препоръки за:

- редакция на съществуващите помагала
- обогатяване на материала в съществуващите учебници
- включване на новаторски учебни практики